

I

(Rezolūcijas, ieteikumi un atzinumi)

ATZINUMI

EIROPAS CENTRĀLĀ BANKA

EIROPAS CENTRĀLĀS BANKAS ATZINUMS

(2009. gada 6. janvāris)

par priekšlikumu Eiropas Parlamenta un Padomes regulai par pārrobežu maksājumiem Kopienā

(CON/2009/1)

(2009/C 21/01)

Ievads un juridiskais pamats

Eiropas Centrālā banka (ECB) 2008. gada 31. oktobrī saņēma Eiropas Savienības Padomes lūgumu sniegt atzinumu par priekšlikumu Eiropas Parlamenta un Padomes regulai par pārrobežu maksājumiem Kopienā ⁽¹⁾, ar kuru aizstāj un atceļ Regulu (EK) Nr. 2560/2001 ⁽²⁾ (turpmāk tekstā "ierosinātā regula").

Tā kā ierosinātā regula ietver noteikumus attiecībā uz maksājumu sistēmu vienmērīgu darbību un maksājumu bilances statistikas datu vākšanu, ECB kompetence sniegt atzinumu ir pamatota ar Eiropas Kopienas dibināšanas līguma 105. panta 4. punktu, kā arī Eiropas Centrālo banku sistēmas un Eiropas Centrālās bankas Statūtu 3.1. pantu, 4. panta a) apakšpunktu un 5. pantu. ECB Padome šo atzinumu ir pieņēmusi saskaņā ar Eiropas Centrālās bankas Reglamenta 17.5. panta pirmo teikumu.

Vispārīgi apsvērumi

ECB norāda, ka ierosinātās regulas darbības joma attiecas ne tikai uz pārrobežu elektroniskajiem maksājumiem un pārskaitījumiem, bet arī uz pārrobežu tiešā debeta maksājumiem. Tas ir saskaņā ar centieniem izveidot maksājumu pakalpojumu iekšējo tirgu un, konkrēti, euro maksājumu vienoto telpu (SEPA), ko atzina nīgi novērtē ECB. Tomēr ierosinātajā regulā tiek skarti arī vairāki jautājumi, kas turpmāk izklāstīti sīkāk un kuri ir rūpīgi jāapsver.

Īpaši apsvērumi

1. *Noteikumi attiecībā uz maksājumu bilances ziņošanu*
 - 1.1. Attiecībā uz ierosinātajiem noteikumiem maksājumu bilances ziņošanas mērķiem, ECB uzskata, ka ir būtiski atrast tādu risinājumu, kas neradītu risku ne lietotāju pamatvajadzībām attiecībā uz euro zonu un nacionālo maksājumu statistiku, ne arī savlaicīgai SEPA izveidošanai.

⁽¹⁾ COM(2008) 640 galīgā redakcija.

⁽²⁾ Eiropas Parlamenta un Padomes 2001. gada 19. decembra Regula (EK) Nr. 2560/2001 par pārrobežu maksājumiem euro (OVL 344, 28.12.2001., 13. lpp.).

- 1.2. SEPA izveidošana nozīmē to, ka maksājumu bilances ziņošanas sistēmas, kuru pamatā galvenokārt ir dati par maksājumiem, vairs turpmāk nevar atstāt nemainītas, ņemot vērā ES iekšējos maksājumus euro valūtā. Šo sistēmu reforma var ietvert ne tikai ievērojami mazāku ziņošanas pienākumu apjomu bankām, bet arī ziņošanas pienākumu apjoma palielinājumu nebankām⁽¹⁾, kas būtu pēc iespējas jāierobežo (piemēram, piemērojot atbilstošas apsekojuma un izlases metodes). Tajā pašā laikā ir jānodrošina, lai maksājumu bilances statistika arī turpmāk tiktu apkopota, ievērojot augstu ticamību, regulāritāti un savlaicīgumu, kas nepieciešams ECB monetārās politikas veidošanas mērķiem.
- 1.3. ECB atzinīgi novērtē 5. panta 1. punktā ietvertu ierosinājumu palielināt atbrīvojuma sliekšni maksājumu bilances ziņošanai līdz EUR 50 000 un atzīst, ka tas jau ir panākts lielākajā daļā dalībvalstu, kur jau gandrīz pilnībā ir mainīti vai ieviesti jauni pasākumi, lai datus vāktu ar alternatīvu avotu palīdzību (administratīvie dati vai apsekošanas/tiesā ziņošana), nevis izmantojot maksājumu sistēmas, vai arī ir radīti maksājumu datu vākšanas papildu avoti.
- 1.4. Lielajiem uzņēmumiem ir izšķiroša loma maksājumu bilances statistikas apkopšanā. Tomēr tiem ir tendence centralizēt savus maksājumus specializētās struktūrās, to maksājumiem arvien lielākā mērā tiekot nošķirti no to saimnieciskajiem darījumiem. Tādēļ attiecībā uz šiem lielajiem uzņēmumiem ir pilnībā jāpiemēro pieeja, kuras pamatā ir apsekojumi. Pieejai mazāka apjoma uzņēmumiem var būt izlases veida raksturs.
- 1.5. Lai noteiktu un pārraudzītu apsekojumu mēroga robežas attiecībā uz maksājumu bilances ziņošanu, ECB iesaka, lai vajadzības gadījumos, kur iespējams, tiktu pastiprināti izmantoti citi administratīvo un statistikas datu avoti, piemēram, PVN datu krātuves, INTRASTAT, uzņēmumu reģistru dati un uzņēmējdarbības strukturālā statistika, lai šos datus varētu izmantot to uzņēmumu identifikācijai, kuri apsekojami informācijas vākšanai par pārrobežu darījumiem. Ar informāciju par šādu datu izmantošanas labu praksi jau tagad var apmainīties maksājumu bilances apkopotāji. Un pretēji — neskarot respondentu ziņošanas pienākumu apjomu, noteikumiem attiecībā uz šādiem avotiem būtu jāuzlabo pārrobežu darījumu identifikāciju, īpaši attiecībā uz pakalpojumiem.
- 1.6. ECB atzinīgi vērtē 5. panta 3. punkta ieviešanu, kurā precizēts, ka attiecībā uz statistikas prasībām, kas neietekmē SEPA maksājumu apstrādes automatizāciju, kurus veic maksājumu pakalpojumu sniedzēji un ko maksājumu pakalpojumu sniedzēji var automatizēt pilnībā, atbrīvojuma sliekšnis nav piemērojams.
- 1.7. ECB uzskata, ka maksājumu dati ir iespējami noderīgs instruments, jo īpaši, lai identificētu apsekojamo ziņotāju grupu, t.i., izveidotu un uzturētu to uzņēmumu reģistru, kuriem ir aktīva uzņēmējdarbība starpvalstu līmenī⁽²⁾. Tas attiecas uz informāciju, kas bankām jau ir pieejama un ko var sniegt maksājumu bilances apkopotājiem pilnībā automatizētā veidā un saprātīgos laika intervālos, t.sk., no vienas puses, par obligātajiem laukiem SEPA ziņojumā (t.sk. maksātāja un maksājuma saņēmēja starptautisko bankas konta numuriem (IBAN)) un, no otras puses, par jebkuriem citiem atsaucēs datiem, ko var izmantot un/vai glabāt bankās (piemēram, nelikumīgi iegūtu līdzekļu legalizēšanas un terorisma finansēšanas novēršanas mērķos), piemēram, kontu turētāju adreses. Savukārt šos datus var saistīt ar nacionālo statistikas komercreģistru. Šai pieejai ir jābūt pieejamai katram nacionālajam maksājumu bilances apkopotājam, lai to izmantotu pēc saviem ieskatiem. Tā kā šī pieeja atbilst 5. panta 3. punktā izklāstītajiem nosacījumiem, tai atbrīvojuma sliekšni nepiemēro.
- 1.8. Nākotnē SEPA kontekstā nefinanšu iestādes varēs izvēlēties turēt savus banku kontus bankās, kuru mītnes valsts ir cita ES dalībvalsts. Gadījumā, ja tas notiks un kad tas notiks, ierosinātās regulas 5. panta 3. punktā norādītā informācija, kuras pamatā ir pieņēmums, ka bankas un to kontu turētāji

⁽¹⁾ Saskaņā ar ierosinātās regulas 1. panta 3. punktu bankām vēl būs jāziņo par saviem pārrobežu finanšu un nefinanšu darījumiem.

⁽²⁾ Konkrēti, tas attiecas uz maziem un vidējiem uzņēmumiem (MVU), kas saņem maksājumus no nerezidentu banku kontiem un/vai sūta maksājumus uz tiem (t.i., banku kontiem, kuriem ir nerezidenta valsts kods). Tā ir arī norāde uz faktu, ka šie MVU, ļoti iespējams, iesaistīsies pārrobežu darījumos. SEPA ziņojumā IBAN numurā valsts kodu var izmantot kā rādītāju šo MVU identifikācijai.

parasti ir vienas valsts rezidenti, vairs nesniegs pietiekamu ziņotāju grupas novērtējumu. Šajā kontekstā, ievērojot mērķi palīdzēt Komisijai, ECB vēlas papildus novērtēt, cik plaši izplatīta jau ir minētā parādība. Ja tās apmēri ir uzskatāmi par būtiskiem, nepieciešams vēlreiz apsvērt maksātāja iekļaušanu maksātāja mītnes valsts banku SEPA ziņojumā⁽¹⁾. Tas maksājuma saņēmēja bankai visos gadījumos ļautu automatiski un nepārprotami identificēt pārrobežu maksājumus. Šīs procedūras piemērošanai sliekšni nepiemēro.

1.9. Lai arī turpmāk mazinātu ziņošanas pienākumu apjomu kā finanšu, tā arī nefinanšu uzņēmumiem, ECB atbalsta visas iniciatīvas, kas veicinātu informācijas apmaiņu starp maksājumu bilances apkopotājiem, bet tikai statistikas mērķiem. Tas var nozīmēt juridisku šķēršļu novēršanu attiecībā uz informācijas apmaiņu ES statistikas iestāžu starpā, vienlaicīgi saglabājot noteiktos konfidencialitātes aizsardzības pasākumus. Ar mērķi palīdzēt Komisijai ECB būs gatava izpētīt iespējamus risinājumus virzībai šajā jomā.

1.10. Attiecībā uz ieteikumu no 2012. gada 1. janvāra atcelt maksājumu pakalpojumu sniedzējiem noteiktos ziņošanas pienākumus, kuru pamatā ir norēķini, kā minēts ierosinātās regulas 5. panta 2. punktā, ECB uzsver pagaidu risinājuma nepieciešamību dalībvalstīm, kuras arvien vēl izmanto ziņošanu, kuras pamatā ir norēķini, līdz laikam, kad tiek ieviests pilnībā saskaņots Eiropas mēroga risinājums. Šāds pagaidu risinājums tika apspriests Eurosistēmā, kā rezultātā ECB ir sagatavojusi šādu piedāvājumu:

— Šajā pārejas posmā SEPA maksājumu ziņojumā izmantotu tikai vienu lauku ziņošanai pilnībā saskaņotā veidā (t.sk. izmantots tiktu tikai viens kodu saraksts un viena metodoloģija šā kodu saraksta piemērošanai). To dalībvalstu klienti, kuras īsteno šo pieeju, tiks lūgti sniegt informāciju, lai aizpildītu SEPA ziņojuma jau esošo īpašo (balto) lauku, kas parastā kārtībā nav obligāti aizpildāms (lauks "Regulatīvā ziņošana"). Bankām visās šajās dalībvalstīs būtu jāpiemēro viens kopējs izmantošanas noteikumu kopums, tādējādi veidojot vienu Papildu izvēles pakalpojumu (PIP) kopienī. Izmantošanas noteikumu kopumu piemērotu tikai starp tām dalībvalstīm, kuras nolemj īstenot šo pieeju. Par to jāsniedz informācija Eiropas Maksājumu padomei (EPC), un jālūdz tās palīdzība PIP ieviešanā.

— Bankām un klientiem, kuru mītnes valstis ir dalībvalstis, kas šo pieeju neīsteno, nebūtu jāpieņem šis izmantošanas noteikumu kopums un nebūtu jāievieš, jānosūta vai jālasa attiecīgie maksājumu bilances kodu. Infrastruktūrai, kas nodrošina maksājumu pakalpojumus visā Eiropā, izmantošanas noteikumu kopums būtu jāpieņem tikai tādā gadījumā, ja tā piedāvā pakalpojumus bankām un klientiem, kuru mītnes valsts ir dalībvalsts, kas izmanto šo pieeju.

— Visa procesa nodrošināšanai būs jāizmanto viens saskaņots kodu saraksts par pamatdarījumu raksturu, kā arī viena metodoloģija šā koda piemērošanai. ECB ir nodrošinājusi šāda kodu saraksta pieejamību. Kad SEPA ziņojumā būs ieviesta kodētā informācija, bankas to apstrādi veic pilnībā automatizēti, netraucējot maksājuma apstrādes automatizācijai.

Turklāt ECB iesaka rūpīgi pārbaudīt attīstības tendences turpmākajos gados, ņemot vērā SEPA tehnisko attīstību un attīstību statistikas vākšanas metodēs.

2. Klauzula par pārskatīšanu — bankas identifikācijas koda (BIC) izmantošana

2.1. Saskaņā ar ierosinātās regulas 12. panta 1. punktu Komisijai vēlākais līdz 2012. gada decembrim ir jāsniedz Eiropas Parlamentam, Padomei un Eiropas Ekonomikas un sociālo lietu komitejai un ECB ziņojums par IBAN numura un BIC koda izmantošanu saistībā ar maksājumu automatizāciju, kam pievienots atbilstošs priekšlikums. Pieņemot, ka šā noteikuma mērķis ir veicināt un padarīt efektīvāku maksājumu uzsākšanu, ECB atbalstītu iespējamo prasības atcelšanu privātklientiem lietot BIC, ja ir tehniski iespējams izmantot tikai IBAN numuru, jo tas atbrīvotu no pienākuma sniegt divus dažādus identifikatorus.

⁽¹⁾ Ja jāveic šī darbība, Eiropas Maksājumu padomei (EPC) var tikt lūgts par obligāti aizpildāmu noteikt esošo maksātāja mītnes valsts lauku, kas pašlaik SEPA ziņojumā nav obligāti jāaizpilda (un, iespējams, vienoties par kodifikāciju).

- 2.2. IBAN numurs saskaņā ar Regulu (EK) Nr. 2560/2001 tika ieviests kā obligāta prasība saistībā ar vienlīdzīgu maksu, un ECB uzskata, ka tas ir bijis pamatnosacījums maksājumu standartizācijai SEPA kontekstā, jo ar to maksājuma apstrādes automatizācijas procesā tiek uzlabota un veicināta kontu numuru pārbaude. Tādēļ ECB iesaka saglabāt IBAN numura obligātu izmantošanu. Turklāt ECB norāda, ka IBAN režīmam līdzīga standarta formāta ieviešana attiecībā uz vērtspapīru kontiem varētu veicināt piemērojamā likuma noteikšanas regulējuma darbību saistībā ar starpnieku turētiem vērtspapīriem.

3. *Maksa par pārrobežu maksājumiem un atbilstošiem iekšzemes maksājumiem*

Ierosinātās regulas 3. panta 1. punktā noteikts vienlīdzīgas maksas princips attiecībā uz pārrobežu maksājumiem un "tādas pašas vērtības" atbilstošiem iekšzemes maksājumiem. Vienīgais kritērijs atbilstoša iekšzemes maksājuma identificēšanai ierosinātajā regulā ir atsauce uz šādu maksājumu ekvivalentu vērtību. Šajā sakarā ECB ir bažas, ka iepriekš minētais noteikums maksājumu pakalpojumu sniedzējiem nesniedz pienācīgus norādījumus attiecībā uz atbilstošu iekšzemes maksājumu interpretāciju. Tādēļ ECB iesaka paredzēt normu, kurā noteikti vērtēšanas pamatkritēriji, lai nodrošinātu minētā noteikuma vienotu piemērošanu Kopienā un neparedzētu maksājumu pakalpojumu sniedzējiem plašas iespējas interpretācijai pēc saviem ieskatiem.

4. *Piemērošanas joma*

Regula (EK) Nr. 2560/2001 attiecas uz "iestādēm", un tās 2. panta e) apakšpunktā iestāde ir definēta kā "fiziska vai juridiska persona, kuras uzņēmējdarbība saistīta ar pārrobežu maksājumu veikšanu". No tā izriet, ka Regula (EK) Nr. 2560/2001 neattiecas ne uz ECB, ne arī uz nacionālajām centrālajām bankām (NCB). Šo situāciju maina ierosinātās regulas 2. panta 5. punkts, kas attiecas uz maksājumu pakalpojumu sniedzējiem, kuri cita starpā definēti kā "jebkura no kategorijām, kas minētas Direktīvas 2007/64/EK 1. panta 1. punktā" ⁽¹⁾ (turpmāk tekstā "MPD"). MPD 1. panta 1. punktā ir norādītas maksājumu pakalpojumu sniedzēju kategorijas, t.sk. ECB un NCB, kad tās nerīkojas kā monetāras iestādes. No iepriekš minētajiem noteikumiem izriet, ka ierosinātā regula attieksies uz pārrobežu maksājumiem līdz EUR 50 000, ko veic ECB vai NCB, kad tās rīkojas ārpus savas kā monetāras iestādes kompetences un kad šādi darījumi netiek veikti uz pašu kontu. ECB šajā sakarā atzinīgi novērtē ierosinātās regulas paplašināto darbības jomu, kas atbilst SEPA principiem.

5. *Papildu juridiskas piezīmes*

- 5.1. ECB atbalsta ierosinātās regulas mērķi panākt atbilstību laba likumdošanas procesa standartiem un piekrist vienkāršotu definīciju ieviešanai. Tomēr, šķiet, ka ierosinātajā regulā attiecīgi 2. panta 1. punktā un 2. panta 7. punktā pastāv zināma pārklāšanās starp jēdzieniem "pārrobežu maksājumi" un "maksājuma darījums".
- 5.2. ECB uzskata, ka, ja noteikts jēdziens tiek minēts vairāk nekā vienā Kopienas sekundārā tiesību aktā, attiecīgajai definīcijai visos šajos tiesību aktos ir jābūt pēc iespējas vienāda, lai nodrošinātu juridisku noteiktību, jo īpaši cieši saistītu tiesību aktu gadījumā. Tomēr ir dažas atšķirības starp MPD 4. panta 23. punktā definēto jēdzienu "maksājuma instruments" un tā ekvivalentu ierosinātās regulas 2. panta 2. punktā. MPD atsauca uz "maksājuma uzdevumu", savukārt ierosinātajā regulā minēts "maksājuma darījums". Šī situācija nav veiksmīga un var izraisīt pārpratumus, jo īpaši tāpēc, ka gan "maksājuma uzdevums", gan arī "maksājuma darījums" ir definēti jēdzieni kā ierosinātajā regulā, tā arī MPD. Tādēļ ECB iesaka saskaņot šos abus tiesību aktus attiecīgās definīcijas sakarā.
- 5.3. Tā kā ierosinātajā regulā nav iekļauti noteikumi attiecībā uz maksas pārskatāmību atbilstoši Regulas (EK) Nr. 2560/2001 4. pantam, ECB iesaka apsvērt, vai ierosinātajā regulā nav vajadzīga atsauce uz attiecīgajiem noteikumiem MPD saistībā ar maksājumu pakalpojumu nosacījumiem un informācijas prasībām.

⁽¹⁾ Eiropas Parlamenta un Padomes 2007. gada 13. novembra Direktīva par maksājumu pakalpojumiem iekšējā tirgū, ar ko groza Direktīvas 97/7/EK, 2002/65/EK, 2005/60/EK un 2006/48/EK un atceļ Direktīvu 97/5/EK (OV L 319, 5.12.2007, 1. lpp.).

6. *Redakcionāli priekšlikumi*

Gadījumos, kuros iepriekš tekstā minētie komentāri attiecībā uz 2. panta 1. punktu un 3. pantu saistīti ar grozījumiem ierosinātajā regulā, attiecīgie redakcionālie priekšlikumi ir izklāstīti pielikumā.

Frankfurtē pie Mainas, 2009. gada 6. janvārī

ECB prezidents
Jean-Claude TRICHET

PIELIKUMS

Redakcionāli priekšlikumi

Komisijas ierosinātais teksts	ECB ierosinātie grozījumi
1. grozījums Ierosinātās regulas 2. panta 1. punkts	
<p style="text-align: center;"><i>2. panta 1. punkts</i></p> <p>“pārrobežu maksājumi” ir elektroniski maksājumu darījumi, ko ierosina maksātājs vai maksājuma saņēmējs vai ar maksājuma saņēmēja starpniecību un ko veic maksājumu pakalpojumu sniedzējs vai tā filiāle vienā dalībvalstī, lai maksājuma saņēmējam nodotu naudas summu ar tā maksājumu pakalpojumu sniedzēja vai maksājumu pakalpojumu sniedzēja filiāles starpniecību citā dalībvalstī;</p>	<p style="text-align: center;"><i>2. panta 1. punkts</i></p> <p>“pārrobežu maksājumi” ir elektroniski maksājumu darījumi, ko ierosina maksātājs vai maksājuma saņēmējs vai ar maksājuma saņēmēja starpniecību un ko veic maksājumu pakalpojumu sniedzējs vai tā filiāle vienā dalībvalstī, lai maksājuma saņēmējam nodotu naudas summu ar tā maksājumu pakalpojumu sniedzēja vai maksājumu pakalpojumu sniedzēja filiāles starpniecību citā dalībvalstī;</p>
<i>Pamatojums — sk. atzinuma 5.1. punktu</i>	
2. grozījums 3. punkta pievienošana ierosinātās regulas 3. pantam	
<p style="text-align: center;"><i>3. panta 3. punkts</i></p> <p>Teksta nav</p>	<p style="text-align: center;"><i>3. panta 3. punkts</i></p> <p>Līdzvērtību starp pārrobežu maksājumiem un attiecīgajiem iekšzemes maksājumiem novērtē, pamatojoties uz tādiem kritērijiem kā automatizācijas uzsākšanas kanāls, ātrums un pakāpe, attiecības ar klientu un klientam sniegto pakalpojumu līmenis.</p>
<i>Pamatojums — sk. atzinuma 3. punktu</i>	